

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПРАКТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

PHILOLOGY

**РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПРАКТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ІНОЗЕМНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ**

Студентський науковий вісник

Рівне – 2020

Актуальні проблеми сучасної іноземної філології

УДК 81'243

А 43

Актуальні проблеми сучасної іноземної філології: Студентський науковий вісник. Рівне: РДГУ. 2020. 98 с.

Редакційна колегія:

Ніколайчук Г.І., кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету іноземної філології, РДГУ.

Михальчук Н.О., доктор психологічних наук, завідувач кафедри практики англійської мови, РДГУ;

Воробйова І.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практики англійської мови, РДГУ.

Рецензент:

Воробйова Л.М., кандидат філологічних наук, професор кафедри теорії та історії світової літератури РДГУ.

Упорядник випуску:

Воробйова І.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практики англійської мови, РДГУ.

Розглянуто й затверджено на засіданні кафедри практики англійської мови РДГУ (протокол № 3 від 10.03.2020 р.).

Затверджено вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол No 2 від 27.02.2020 р.).

(с) РДГУ, 2020

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА ТА ГРАМАТИЧНА СИСТЕМИ МОВИ І МЕТОДИ ЇХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Бойко В.

*Рівненська мала академія наук учнівської молоді
Рівне*

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «HOME» У РОМАНІ ДЖ.РОУЛІНГ «HARRY POTTER AND THE PHILOSOPHER'S STONE»

На сучасному етапі розвитку лінгвістики актуальним є вивчення багатьох моделей репрезентації знань і уявлень людини про навколишній світ. Членування цього світу, його категоризація, структурування та опис на сьогодні є актуальною проблемою для розгляду у багатьох науках, а зокрема у лінгвокультурології, чий центральний термін «концепт» давно є об'єктом активних лінгвістичних і психологічних розвідок. Тому і не дивно, що саме цей термін має найбільш розгорнуті, а нерідко й суперечливі погляди мовознавців. Концепт по-різному визначається вченими і поки що не має однозначного визначення. Тому вивчення цієї проблеми є актуальною.

Термін концепт має різні дефініції та виходить із середньовічного концептуалізму (Т. Гоббс, П. Абеляр), де він розглядався як універсалія, що узагальнює ознаки речей, містить важливу та актуальну інформацію. Використання терміну «концепт» у мовознавстві почалося з 1928 р. від публікації статті С. Аскольдова «Концепт і слово», в якій позначав ним мисленнєве утворення, що заміщує людині у процесі думки невизначену кількість предметів того самого роду. Дослідник відмічав, що концепт значно ширше за лексичне значення [1, 267-279].

Людина у ході своєї діяльності оперує концептами. «Концепт є ментальною репрезентацією, яка визначає, як речі пов'язані між собою і як вони категоризуються» [2, 16]. Головна роль, яку вони грають у мисленні – це можливість групування об'єктів, що схожі за певними ознаками, у відповідні групи і класи.

У мові концепт може бути вербалізований окремими словами і словосполученнями, фразеологічними одиницями, реченнями і навіть текстами. Для передачі якогось конкретного концепту достатньо значення одного слова, що активує цей образ. Але якщо бажане значення ускладнюється, то використовуються цілі речення.

Сучасні дослідники неодноразово робили спроби класифікувати концепти (Ю. Степанов, Й. Стернін, З. Попова, А. Бабушкін, С. Воркачов). Вони виділяли такі, зокрема, типи: рамкові поняття, «поняття зі щільним ядром, духовні, про людину [4, 40-43]; однорівневий, багаторівневий, сегментний [5, 47], мисленнєва картинка, концепт-схема, концепт-гіперонім, концепт-фрейм, концепт-інсайт, концепт-сценарій та калейдоскопічний концепт [2, 28], тощо.

Одним із базових методів аналізу механізмів взаємодії вербальних та когнітивних структур є фреймовий аналіз. Вивчення фреймів дозволяє зрозуміти механізми концептуалізації об'єктивованих у мові понять та явищ дійсності, саме тому фреймовий аналіз стає актуальним не лише серед учених-лінгвістів, але й серед літературознавців та представників інших галузей знань. Сам термін «фрейм» був уведений у науковий обіг у 1970-х рр. (М. Мінський); тоді ж Ч. Філлмор вперше використав цей термін у лінгвістичних дослідженнях.

Виходячи з основних положень концепції М. Мінського, фрейм можна уявити як сітку, яка складається із вузлів та зв'язків між ними; кожний вузол повинен бути заповненим своїм «завданням», що являє собою ті чи інші характерні риси ситуації, якій він відповідає [3, 20].

Як правило, структура фрейму знаходить відображення у вигляді таблиць і блок-схем, де реалізується пірамідальна ієрархія по типу «від загального – до конкретного», або «від класу – до підкласу». Вершина фрейму – це певне ім'я, яке вербалізує поняття, що є інваріантними для всього класу об'єктів. Далі слідує терміналі (слоти), що включають у себе загальноприйняте знання про світ, взятє у рамках інформаційних кордонів вершини фрейму. На нижчих рівнях розташовуються підфрейми – «ячейки», заповнені характерними прикладами або конкретнішими даними.

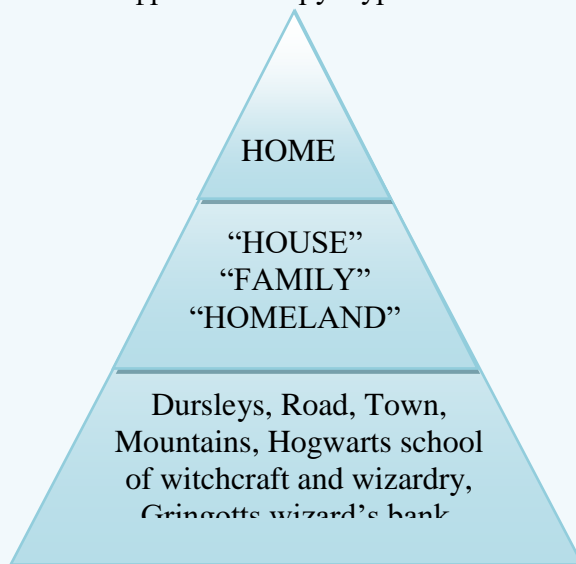
Концепт *ДИМ* неодноразово ставав об'єктом аналізу різних когнітивних досліджень (В. Маслова, Є. Чернякова, І. Давиденко, К. Фокс). *HOME / HOUSE* є одним з ключових концептів в англійській лінгвокультурі.

За даними І.Шевченко та І.Давиденко, засоби лексичної репрезентації концепту *ДИМ – HOUSE / HOME* в англійській мові включають декілька базових лексем-синонімів: іменники *house, home, building, dwelling, abode, household, dynasty* [6, 166].

Лексема *HOME* має значення «житло сім'ї», «сімейне вогнище» «помешкання», «житлоспоруда», «сім'я», тоді як лексема *HOUSE* розуміється як «споруда, де живе людина», «студентський гуртожиток», адміністративний орган («будинок законодавчого органу», «кворум законодавчого органу»), розважальний заклад («кінотеатр», «бібліотека», «театр»). Обидві лексеми мають значення «будівля», проте *HOUSE* – це в першу чергу фізичне втілення будинку (денотативний зміст / значення слова), в той час як *HOME* – саме сімейне вогнище (конотативний зміст / фонове забарвлення слова).

Отже, предметом нашого дослідження є концепт *HOME* та його аналіз через побудову фреймової структури даного концепту на прикладі роману Дж. Роулінг “Harry Potter and The Philosopher’s Stone” [7]. В межах роману концепт *HOME* має текстоутворювальний характер, адже авторка неодноразово порушує проблеми пов'язані з поняттями «дім», «сім'я/родина», а також немало уваги приділяє опису будівель, що, наразі, також є однією за сторін аналізованого концепту. Змоделюємо фреймову структуру концепту *HOME*.

Рисунок 1. Концепт *Home*: фреймова структура.

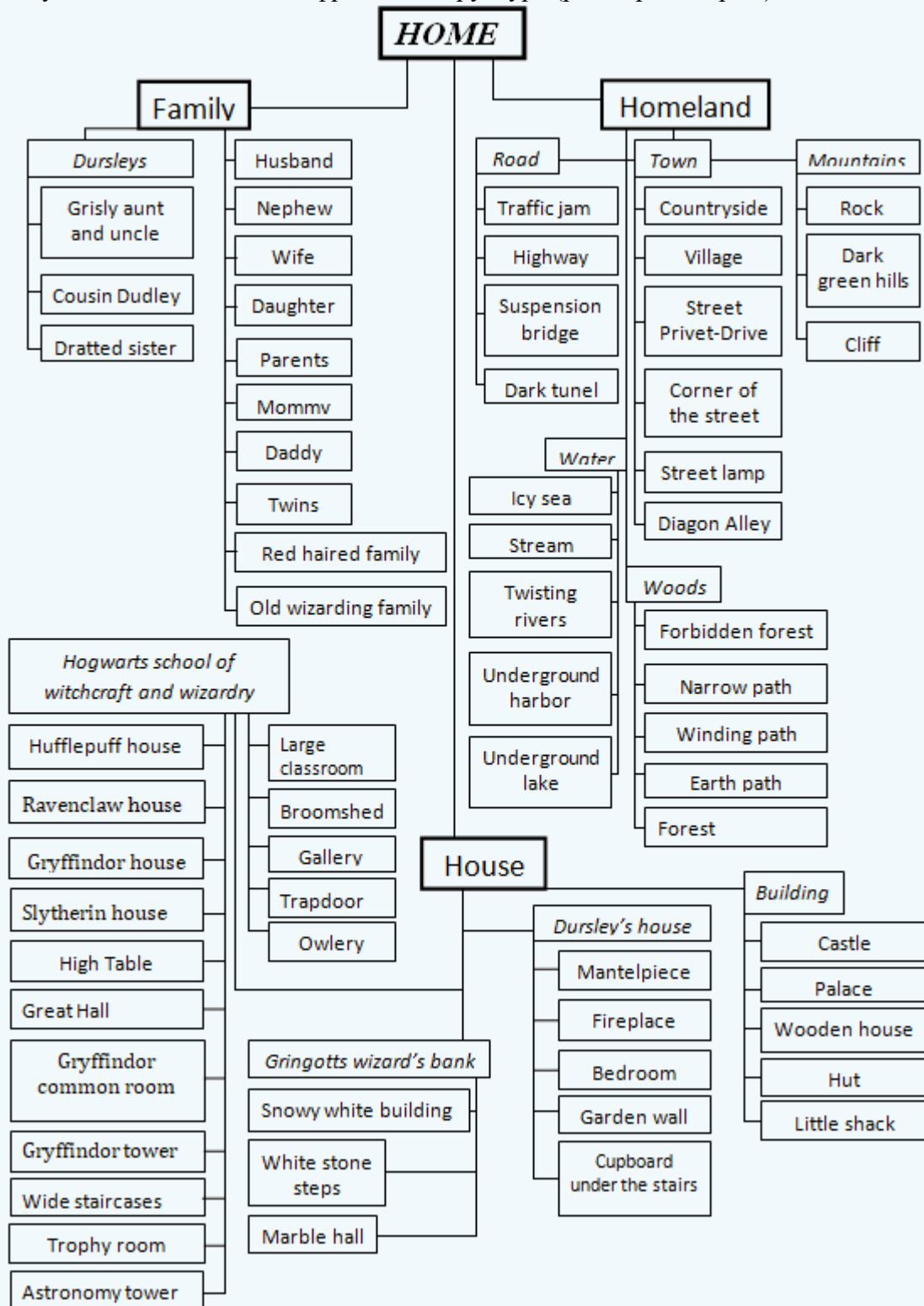
Фреймові та сітьові моделі організують інформацію у прототипних категоріях. Прототипна категорія містить концепти, які відповідають її змістові більшою або меншою мірою (G. Lakoff, E. Rosch, J. Taylor, A. Wierzbicka). Залежно від цього вони відносяться до центральної або периферійної зони категорії. Такий принцип організації концептів наближує прототипну категорію до польового утворення.

Розроблена нами схема (Рис. 1.) наочно демонструє, що фрейм *HOME* уміщує такі слоти як *Family*, *House*, *Homeland*. Вони й утворили центральну зону категорії.

Слот *Family* містить такий підфрейм як *Dursley*. Він, у свою чергу, вміщує такі поняття як, наприклад, *Grisly aunt and uncle*, *Cousin Dudley*, *Dratted sister*, тощо. У слоті *Homeland* є такі під фрейми як *Road*, *Town*, *Mountains*, *Water*, *Woods*, які у свою чергу містять різні поняття. У слоті *House* містяться 4 підфрейми: *Building*, *Dursley's house*, *Gringotts wizard's bank*, *Hogwarts school of witchcraft and wizardry* із низкою понять у середині.

Отже, усього в романі нами було виявлено 78 лексичних одиниць, які ми віднесли до змісту концепту *HOME*, фреймова ЯКОГО містить 3 слота, 10 підфреймів та 65 понять (Рис. 2).

Рисунок 2. Концепт *Home*: фреймова структура (розширена версія).

Зазначимо, що перелік опрацьованих одиниць не є остаточним, адже в нашій роботі ми проаналізували лише ті одиниці, які мають текстотворювальний характер. Окрім того, запропонована фреймова модель є індивідуальною. Вона може містити інакші субфрейми, слоти, поняття, або не мати деяких з них. Слоти є порівняно стабільним рівнем фрейму, тоді як поняття варіюють частіше.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аскольдов С.А. Концепт и слово. *Русская словесность. От теории словесности к структуре текста*: Антология. Москва, 1997. С. 267-279.
2. Бабушкин А.П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка. Воронеж: Изд-во Ворон. ун-та, 1996. 104 с.
3. Марчук У.Б. Асоціативний потенціал лінгвокультурних концептів у різносистемних мовах: дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2009. 233 с.
4. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. М., 1997. 824 с.
5. Стернин И.А. Когнитивная интерпретация в лингвокогнитивных исследованиях. *Введение в когнитивную лингвистику*. Кемерово : Графика, 2004. С. 45-52.
6. Шевченко І.С., Давиденко І.В. Дублетний концепт ДІМ – HOUSE / HOME в англійській мовній картині світу. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки»*. 2012. № 23 (248). С.165-169.
7. Rowling J.K. Harry Potter and the Philosopher's Stone. URL: [http://englishonlineclub.com/pdf/Joanne%20K.%20Rowling%20\(Harry%20Potter,%20Book%201\)%200-%20Harry%20Potter%20and%20the%20Philosophers%20Stone%20\[EnglishOnlineClub.com\].pdf](http://englishonlineclub.com/pdf/Joanne%20K.%20Rowling%20(Harry%20Potter,%20Book%201)%200-%20Harry%20Potter%20and%20the%20Philosophers%20Stone%20[EnglishOnlineClub.com].pdf)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Воробйова І.А.

Д'яченко Д.

*Рівненська мала академія наук учнівської молоді
Рівне*

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ІРОНІЇ У СЕРІАЛІ МАРКА ГЕТТІСА ТА СТІВЕНА МОФФАТА «ШЕРЛОК»

Іронія – це один із найцікавіших і водночас складних проявів людської сутності, який базується на нерозривному зв'язку свідомості та мовлення. Гумор, що переходить в іронію – культурно-специфічне явище, яке відображає особливості культури та ментальність нації, і є прямим відображенням свідомості та культури окремо взятої людини. Гумор є проекцією національної картини світу, так і індивідуальною картиною жартівника, в якому відображаються багатовікові традиції гумору певного народу. Іронія та гумор, як і народи світу, відрізняються між собою своїми характерними рисами, зворотами, грою слів, мудрістю.

Відомі письменники світу дуже тонко вплітали іронію в свої твори і мали шалений успіх. З розвитком кінематографу режисери теж робили спроби додати фільмам особливого шарму завдяки іронії та самоіронії героїв. Світ сучасного мистецтва побудований на гуморі: літературні твори, поезія, пісенні тексти, сценарії до художніх та анімаційних фільмів часто містять в собі різні елементи комічного. Комізм необхідний для задоволення чутливої сфери людства і тому є невід'ємною рисою творів будь-якого жанру. Найбільш поширеним елементом створенням комічного в мистецтві є іронія.

Можна із впевненістю твердити, що іронію та гумор в різні часи були об'єктами дослідження представників таких різних дисциплін, як культурологія (К. Ендрюс, А. Лівергант,

ЗМІСТ

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА ТА ГРАМАТИЧНА СИСТЕМИ МОВИ І МЕТОДИ ЇХ ДОСЛІДЖЕНЬ	4
Бойко В.....	4
Д'яченко Д.	7
Ігнат'єва А.О.	11
Мокрецова А.І.....	16
Пильнєва Н.В.....	21
Поліщук Д.	24
Титечко О.	27
Угринюк Р.В., Ковалюк Р.Д.	29
Угринюк Р.В., Петрук І.О.....	33
Юхимець Д.....	36
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА	39
Браїлко М. І.	39
Пагутяк М.А., Лук'янченко М.П.	42
Созанська Я.Р., Лук'янченко М.П.	44
НОВІТНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	49
Винарчик М.П., Штефуца О.....	49
Anna Hriko	52
Sofiiia Datskiv	55
Olena Yerzhykevych	59
Мазурок О.І.....	63
Tetiana Marach.....	67
Мудрик І.Г.....	71
Ivanna Nedbailo	75
Viktoriia Prokopiuk.....	78
Савчук А.С.	82
Yuliia Terioshyna.....	87
Rodion Furman.....	90
Mariam-Sofiiia Shamsutdynova.....	93
ЗМІСТ	97

Актуальні проблеми сучасної іноземної філології

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Відповідальний за підготовку збірника до видання *Воробйова І.А.*

Комп'ютерна верстка *Воробйова І.А.*